

Dato: 12.11.2025

Vår referanse: 2025/3864/347

Arbeidernes Ungdomsfylking
Fremskrittspartiets Ungdom
Grønn Ungdom
Kristelig Folkepartis Ungdom
Rød Ungdom
Senterungdommen
Sosialistisk Ungdom
Unge Høyres Landsforbund
Unge Venstre

Om adgangen til å motta utgiftsdekning av studiereise til Svalbard 15-21 juni 2025 fra UiT

Partilovnemnda har i møte 30. oktober behandlet spørsmålet om samtlige ungdomspartier på Stortinget hadde adgang til å motta dekning av studiereise til Svalbard 15-21 juni for to av sine medlemmer. Leder og fire av fem medlemmer av nemnda var til stede og nemnda var beslutningsdyktig, jf. partilovforskriften § 7-2 (1).

Nemnda konkluderte under dissens 3–2 med at utgiftsdekningen av studieturen var et lovlig bidrag. Konklusjonen bygger på en innskrenkende tolkning av regelen i partiloven § 17a (2) bokstav a som forbyr partier å motta bidrag fra rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll. Det foreligger dermed ingen tilbakebetalingsplikt at det mottatte bidraget. Ytelsen skal innrapporteres som et bidrag i valgår, jf. § 18 (4).

Nemnda legger til grunn et estimat fra Universitetet i Tromsø på kr 45 042 pr deltaker for verdsettelsen av bidraget. Samtlige partier som mottar dette brevet pålegges dermed en plikt til å etterrapportere kr 90 084 som bidrag i valgår fra UiT. Fristen for innrapportering settes til 4 uker etter mottak av dette svarbrevet.

Sakens bakgrunn

Den 23. juni 2025 kontaktet Universitetet i Tromsø (UiT) Partilovnemnda og informerte om at medlemmer fra samtlige ungdomspartier representert på Stortinget deltok på et tokt med forskningsfartøyet FF Helmer Hanssen til Svalbard i perioden 15.–21. juni 2025. UiT dekket følgende kostnader for deltakerne:

- Kost og losji i seks døgn
- Leie av varmekjeledress
- Profilartikler: termokopp og fleecejakke
- Kaiavgift
- Busstransport

E-post:
post@partilovnemnda.no
Internett:
www.partilovnemnda.no

Kontaktperson:
Daniel Giske
Tlf. 22 24 68 73

Adresse:
Partilovnemnda
Postboks 14
6801 FØRDE

Verdien av reisen ble i utgangspunktet beregnet av UiT til kr 45 042 pr deltaker. Etter at det var reist spørsmål ved om partiene hadde adgang til å motta bidraget, foretok UiT en ny beregning og argumenterte for at de variable kostnadene for hver deltaker beløp seg til kr 3 662.

Partilovnemnda varslet i e-post datert 11. august 2025 ungdomspartiene i adressatfeltet om at de kunne ha mottatt et ulovlig bidrag fra et rettssubjekt under statens eller annen offentlig myndighets kontroll, jf. partiloven § 17a (2) bokstav a. Nemnda opplyste om at dersom bidraget måtte anses for ulovlig, ville rettsvirkningen av dette bli at bidraget måtte tilbakebetales til giver, eller overføres til statskassen dersom dette ikke er mulig, jf. partiloven § 17a (4).

Ungdomspartiene ble invitert til å supplere sine tidligere uttalelser innen Partilovnemndas møte 30. oktober 2025. Det ble også opplyst om at de lovfastsatte fristene for rapportering og eventuell tilbakebetaling ikke fortsatte å løpe i perioden fra 11. august og frem til partiene mottok nemndas vurdering av om hvorvidt bidraget var lovlig. Samtlige ungdomspartier kom med tilbakemeldinger på varselet. Nemnda har mottatt utførlig argumentasjon fra partiene der det tas til orde for innskrenkende tolkning av forbudsregelen og for at bidraget må anses som lovlig.

Sammenfatning av merknadene fra partiene

Alle ungdomspartiene har fremhevet at reisen var et rent faglig arrangement og handlet om generell opplæring og forskningsformidling knyttet til nordområdene, ikke politisk rekruttering eller påvirkning. De fleste partiene viser i den forbindelse til at universitetet har formidling som lovpålagt oppgave og at arrangementet dermed var av pliktmessig karakter for UiT.

Et annet sentralt argument er at *alle* partiene på Stortinget var invitert og med på reisen. Både AUF, Unge Venstre, KrFU og Senterungdommen fremhever at det var et likebehandlende tilbud fra en offentlig utdanningsinstitusjon og ikke tale om særskilt støtte til det enkelte parti. FrPU argumenterer tilsvarende for at den brede deltakelsen fratar arrangementet karakteren av å være støtte til ett eller flere partier. Også Unge Høyres Landsforbund (UHL) har pekt på at siden alle partiene representert på Stortinget mottok likelydende invitasjon og deltok på like vilkår, har arrangementet «få eller ingen kjennetegn av å være et partibidrag».

UHL har videre argumentert for at arrangementet ikke kan karakteriseres som et «bidrag» i partilovens forstand. Det argumenteres for at bidragsvilkåret forutsetter en helhetsvurdering der giverens intensjon og partienes fordeler av bidraget må vurderes «opp mot lovens formålsbestemmelse om å motvirke korrupsjon og uønskede korrupsjonslignende bindinger». UHL mener at dersom man legger en slik helhetsvurdering til grunn, er det ikke grunnlag for å anse studieturen med UiT som et ulovlig «bidrag» etter § 17 a (2) bokstav a.

Flere partier har fremhevet at *formålet med loven* om å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ikke slår til i denne saken. Verken AUF, KrFU og Unge Venstre argumenterer mot at det foreligger et bidrag som faller inn lovens forbudsregel, men argumenterer i lys av lovformålet for at «forbudet mot å motta bidrag fra offentlige institusjoner, på enkelte punkter, må kunne tolkes noe mindre absolutt enn ordlyden i seg selv skulle tilsi.»

Rød Ungdom peker på at en offentlig institusjon må kunne antas å følge lovverket og at partiet ikke hadde sett for seg at arrangementet kunne være et ulovlig bidrag.

Partiene har understreket at de vil følge Partilovnemndas vurdering og vil forholde seg til plikten til tilbakebetaling av verdien av reisen eller overføring av beløpet til statskassen dersom resultatet blir at bidraget må anses som ulovlig.

Partilovnemndas syn

1. Kommentar til partienes merknader

Partilovnemnda vil understreke at partiloven forholder seg til de politiske partiene, og regulerer ikke bidragsyttere direkte. Det er derfor partiene selv som må sørge for å holde seg innenfor de rammer loven setter. Det faktum at UiT ikke var kjent med forbudsregelen i loven er ikke relevant for vurderingen av om bidraget var lovlig for partiene å motta. Partiene har videre pekt på at universitetet har en lovpålagt formidlingsplikt og at utgiftsdekningen av reisen for ungdomspartiene må vurderes i lys av dette. Partilovnemnda kan ikke se at formidlingsplikten til institusjonen kan tjene som hjemmel for naturalytelser overfor politiske partier i den størrelsesorden det her er snakk om. Institusjonenes plikter etter universitetsloven kan ikke gå foran partienes plikter etter partiloven. Universitetenes kunnskapsformidling til allmennheten skjer dessuten i alminnelighet uten full dekning av kost og losji for dem som mottar formidlingen.

2. Tolkning av partiloven § 17 a (2) bokstav a

Det sentrale spørsmålet i saken er om vederlagsfri deltakelse på UiTs tokt med forskningsfartøyet FF Helmer Hanssen til Svalbard i perioden 15.–21. juni 2025 er å anse som et bidrag som er forbudt slik at det må foretas et restitusjonsoppgjør der beløpet enten betales tilbake til UiT eller at tilsvarende beløp overføres til statskassen, jf. § 17 (4). Hjemmelen som må tolkes er partiloven § 17a (2) bokstav a som oppstiller et forbud mot å motta bidrag fra «rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll».

Regelen åpner etter sin ordlyd ikke for unntak. Det er videre presisert i § 17a (3) at «enhver form for støtte» skal regnes som bidrag. Det betyr at forbudet rammer bredt. Både penger og andre ytelser – som varer, tjenester eller dekning av utgifter omfattes av forbudet. Dette er i tråd med bidragsbegrepet ellers i loven. Det fremgår av NOU 2004:25 *Penger teller, men stemmer avgjør* s. 156 at forbudet er tatt inn i loven etter mønster fra Europarådets rekommendasjon Rec(2003)4. Samme sted er formålet med forbudet forklart slik:

«Forbudet [...] mot å ta i mot bidrag fra rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll er tatt inn etter mønster fra Europarådets rekommendasjon Rec(2003)4 art. 5c. Det fremgår ikke presist av bestemmelsen hvilke rettssubjekter som omfattes. Siden formålet er å hindre korrupsjonsliknende adferd og tilflyt av offentlige midler til enkeltpartier utenom den alminnelig støtteordningen, antas det ikke å være grunn til å gi bestemmelsen noen særlig snever fortolkning.»

Formålet med bestemmelsen kan sies å være todelt. Hovedformålet med regelen er å motvirke korrupsjonsliknende atferd som skaper uønskede bindinger mellom partiledde og offentlige myndigheter. I drøftelsen i forarbeidene er det uttalt at «partier i posisjon må utelukkes fra muligheten til å fylle opp sine partikasser med statlige midler utenom det ordinære støttesystemet» (NOU 2004: 25 s. 87). En slik mulighet vil være en uønsket fordel på partiledets hånd. Forbudsregelen skal sette en stopper for dette. Bidrag fra rettssubjekter under offentlige myndigheters kontroll kan også skape en uønsket fordel for rettssubjektet selv: Ved å gi fordeler til partier i posisjon kan selvstendige rettssubjekter påvirke politikere til å forbedre sin egen stilling i samfunnet.

Et annet formål med forbudsregelen er å kanalisere den offentlige støtten til partiene til én ordning. En åpenbar fordel ved dette er at staten personlig har kontroll over summen av offentlige midler som blir bevilget til de politiske partiene og at støtten blir tildelt etter objektive kriterier fastsatt av staten.

Lovforarbeidene nevner ikke dette, men fokuserer på at regelen skal hindre tilflyt av offentlige midler utenom den offentlige støtteordningen *til enkeltpartier*. Bidrag som gis til alle partier uavhengig av posisjon på Stortinget er ikke omtalt.

Ungdomspartiene står i en noe annen stilling enn morpartiene ved at de har flere tilgjengelige kanaler for offentlig støtte. Forskrift om grasrotandel for Norsk Tipping – et selvstendig rettssubjekt under statens kontroll – åpner for eksempel i § 3 for at politiske partiers ungdomsorganisasjoner kan bli grasrotmottaker for overskuddet fra Norsk Tipping. Med mindre partiloven § 17 a (2) bokstav a kan tolkes innskrenkende, står forskriften om grasrotandel i motstrid med partiloven. Ungdomspartiene får også momskompensasjon, en ordning som heller ikke gjelder for morpartiene.

Lovforarbeidene åpner også for unntak fra forbudet mot å motta støtte fra rettssubjekter under statens eller andre offentlige myndigheters kontroll som ikke fremgår av loven. Offentlig støtte som partier søker om og mottar til særlige prosjekter som drives utenom partienes regulære virksomhet, ikke er omfattet av forbudsregelen. Dette var diskutert og avvist i arbeidet med loven. Det ble i den forbindelse uttalt at «[p]artiene er en del av det sivile samfunn som bør kunne konkurrere om midler på linje med andre aktører. De vil i så fall være underlagt samme betingelser og eventuelle krav til rapportering som disse» (NOU 2024:25 s. 87). Dette viser at den absolutte ordlyden ikke nødvendigvis kan tas helt på ordet.

Forbudsregelen har sjelden vært utfordret i praksis. Partilovnemnda vurderte rekkevidden av regelen i PLN-2020-6 *North Connect-saken*. I denne saken hadde representanter fra tre ungdomspartier (AUF, Unge Høyre og Grønn Ungdom) deltatt på en reise til Storbritannia organisert av North Connect KS, et selskap heleid av tre norske kommunale kraftselskaper samt det svenske statlige Vattenfall. Formålet med reisen var som anført av AUFs representant i saken, å «lære mer om sjøkabelen som er prosjektert mellom Norge og Skottland, hvilke samfunnsmessige konsekvenser dette har, og hvordan det vil slå ut for Norge sin del». At kontrollen i dette tilfellet måtte skje indirekte via de kommunale kraftselskapene, ble i denne saken ikke ansett som tilstrekkelig til å gjøre unntak fra forbudet. Mer generelt uttalte nemnda følgende om formålet med regelen:

«Partilovnemnda nevner også at forbudet i § 17a nr. 2 a) ikke bare tar sikte på å hindre partier med flertall i vedkommende kommunestyre mv., indirekte å bidra til å fylle sine egne kasser. Det bidrar også til å hindre at en offentlig myndighet kan påvirke partier eller partiledde til å støtte saker som tjener vedkommende myndighet selv. Debatten om NorthConnect-saken har ikke minst handlet om hvilken vekt som bør legges på eiernes mulighet til økonomisk vinning dersom kraftkabelen blir realisert. I dette tilfellet bidrar det ytterligere til å understreke eiernes avgjørende rolle for virksomheten at en prosjektorganisasjon som NorthConnect ikke kan generere vesentlige inntekter før kabelen er lagt og i drift («NorthConnect er en planlagt kraftkabel for utveksling av fornybar kraft mellom Norge og Skottland»).

Om en myndighet ønsker å støtte politiske partier utenom de etablerte støtteordningene, må det altså skje gjennom en åpen prosess og på grunnlag av vedtak i kommunestyret el.»

Partilovnemnda stiller seg bak avgjørelsen som ble fattet av den forrige nemnda. Samtidig vil nemnda peke på at den konkrete situasjonen i *North Connect-saken* skiller seg fra situasjonen i UiT-saken. I *North Connect-saken* ga rettssubjektet under offentlig myndighets kontroll bidrag til tre utvalgte partier. Ytelsen kunne oppfattes som motivert av ønsket utfall i en verserende politisk sak som ikke var avklart. UiT har invitert *alle* ungdomspartier med representasjon på Stortinget og det faglige programmet var ikke knyttet til en uavklart politisk enkeltsak. Det er ulike syn i nemnda på hvilken betydning forskjellene skal ha for vurderingen av lovligheten av motta bidrag. Partilovnemnda er ikke kjent med andre saker der spørsmålet om forbudet mot å motta bidrag fra rettssubjekter under staten eller andre offentlige myndigheters kontroll kan og bør tolkes innskrenkende har kommet på spissen.

Oppsummering

Formålet med forbudet mot bidrag fra rettssubjekter under statens eller andre offentlige myndigheters kontroll er primært å motvirke korrupsjonsliknende atferd som skaper bindinger og kan gi uønskede fordeler på den ene eller andre siden i ytelsesforholdet. Regelen er formulert som et absolutt forbud, men det finnes lovfestede og ulovfestede unntak. Annet regelverk enn partiloven åpner for at ungdomspartier i visse tilfeller kan motta støtte fra rettssubjekter under statens kontroll. I forarbeidene er det dessuten lagt til grunn at partier i konkurranse med andre sivile aktører kan søke midler fra offentlige myndigheter til aktivitet som faller utenfor ordinær virksomhet, for eksempel for å yte bistand til utviklingsland. Det fins altså grunnlag for innskrenkende tolkning. En forutsetning for dette må være at formålet med regelen ikke slår til. Det vil si at de økonomiske transaksjonene ikke skaper, eller etterlater et inntrykk av at det kan skapes, uønskede fordeler for enkeltpartier eller for den offentlige myndigheten som står bak ytelsen.

3. Den konkrete vurderingen

Partilovnemnda vurderer det som utvilsomt at Universitetet i Tromsø (UiT) er «underlagt statens eller andre offentlige myndigheters kontroll» og må anses som en bidragsyter som omfattes av forbudsregelen i partiloven § 17 a (2) bokstav a. Virksomheten til UiT er regulert av [lov om universiteter og høyskoler](#) (uhl.), finansiert av staten og administrativt underlagt Kunnskapsdepartementet. På en del områder har universitetene en særlig fri stilling slik at det er unndratt statens kontroll. Lovens rammer for akademisk frihet er gitt i § 2-2. Der fremgår det at universitetet ikke kan gis pålegg eller instruksjoner om innholdet i undervisning, forskning eller formidling og heller ikke kan gis instruksjoner om individuelle ansettelser eller utnevnelser. Departementet har for øvrig en nokså generell instruksjonsmyndighet knyttet til den økonomiske driften. Dette kommer til uttrykk i flere bestemmelser i loven. Dersom statstilskudd disponeres i strid med reglene som er fastsatt i eller med hjemmel i denne loven eller i grunnlaget for tilskuddet, kan departementet for eksempel kreve tilskuddet tilbakebetalt, jf. uhl. § 6-8. Partilovnemnda vurderer kontrollmulighetene til departementet som tilstrekkelige til å konstatere at vilkåret «underlagt offentlige myndigheters kontroll» er oppfylt.

I den konkrete vurderingen av om forbudet må tolkes innskrenkende fordi formålet med regelen ikke slår til, har nemnda delt seg i et flertall og et mindretall.

Flertallet i partilovnemnda, Ragna Aarli (leder) og medlemmene Finn-Olav Rolijordet og Elisabeth Ivarsflaten anser det som klart at de økonomiske transaksjonene i saken ikke skaper, eller etterlater et inntrykk av at det kan skapes, uønskede fordeler for enkeltpartier eller for UiT. Disse medlemmene av nemnda har kommet til at ungdomspartiene hadde adgang til å motta bidraget fra UiT som dekket utgifter til to deltakere på tokt med forskningsfartøyet FF Helmer Hanssen til Svalbard i perioden 15.–21. juni 2025. Flertallet har lagt vekt på at bidraget fra UiT handlet om kunnskapsformidling generelt og var rettet mot ungdomsgenerasjonen av politikere i vid forstand. Flertallet kan ikke se at formidlingen skaper fordeler som kan karakteriseres som uønsket. Programmet for studieturen omfattet en rekke spørsmål av stor nasjonal interesse og betydning. UiT har opplyst at det om bord ble formidlet kunnskap om klimaendringer, den nye geopolitiske situasjonen i nord og forhold for nasjonens samiske og kvenske befolkning. UiTs program favnet med andre ord bredt og knyttet seg ikke til noen politisk enkeltsak. Partiene har fremhevet at det ikke ble fremført politiske budskap, holdt politiske møter eller delt ut politisk materiell på turen og ingen av partiene har oppfattet deltakelsen som forsøk på politisk påvirkning eller rekruttering. Invitasjonen fra UiT og deltakelsen fra partiene gjaldt alle ungdomspartiene med representanter for alle partiene på Stortinget. Selv om det finnes flere ungdomspartier i Norge enn dem som er representert på Stortinget, vurderer Partilovnemnda den politiske bredden i invitasjonen som

tilstrekkelig til å dokumentere at det ikke var tale om å etablere skape politiske bindinger for partimottakerne av den typen loven tar sikte på å ramme.

Mindretallet i partilovnemnda, medlemmene Hege Fjellheim og Hans Fredrik Grøvan har kommet til at ungdomspartiene ikke hadde adgang til å motta bidraget fra UiT og at forbudsregelen må håndheves. Disse medlemmene finner ikke tilstrekkelige holdepunkter til å begrunne avvik fra lovens klare forbudsregel. Mindretallet har i vurderingen lagt vekt på at bidragets størrelse og karakter ikke står i proporsjon til det legitime formålet om å formidle kunnskap av nasjonal interesse. Mindretallet har også lagt vekt på at tilbudet var eksklusivt rettet til ungdomspartier med representasjon og maktposisjon på Stortinget, og ikke et tilbud som stod åpent for alle registrerte ungdomspartier. Det er dermed vanskelig å se bort fra at bidraget skaper en fordel for UiT som loven har tatt sikte på å ramme. Samlet sett kan ikke mindretallet se at forskjellene fra North Connect-saken er tilstrekkelige til å begrunne et annet resultat enn i denne saken.

4. Konklusjon

Nemnda fatter vedtak med alminnelig flertall, jf. Partilovforskriften § 7-2 (1). Konklusjonen i saken kommer dermed til uttrykk i flertallets standpunkt:

1. Ungdomspartiene på Stortinget hadde adgang til å motta bidraget fra UiT som dekket utgifter til to deltakere på tokt med forskningsfartøyet FF Helmer Hanssen til Svalbard i perioden 15.–21. juni 2025.
2. UiTs bidrag til partiet på kr 45 042 pr deltaker/kr 90 084 for to deltakere bes etterrapportert som bidrag i valgår i 2025.
3. Fristen for rapportering er 4 uker fra dette brevets dato.

Ragna Aarli (leder)

Finn Olav Rolijordet

Hans Fredrik Grøvan

Hege Fjellheim

Elisabeth Ivarsflaten

Brevet er godkjent elektronisk og inneholder ikke signatur.

Medlemmet Knut Storberget hadde forfall til møtet der saken ble behandlet.

Kopi:

Kommunal- og distriksdepartementet

Universitetet i Tromsø